

BORGARTING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 11.06.2013 i Borgarting lagmannsrett,

Saksnr.: 13-096957SAK-BORG/04

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Svein Kristensen
Lars Ole Evensen
Hans-Petter Jahre

Påtalemyndighet

Spesialenheten for
politisaker

Politiadvokat Marianne
Midtbø

Annen part

Haug Vibeke Synnøve

Advokat Ane Stokland

Saken gjelder en journalists rett til å verne kilde, jf. straffeprosessloven § 125 tredje ledd.

Spesialenheten har i anken beskrevet sakens faktiske side. Beskrivelsen synes uomtvistet og gjengis derfor her:

Dagbladet.no publiserte 9. november 2012 en artikkel med gjengivelser fra et brev advokat Arvid Sjødin hadde sendt til Spesialenheten to dager tidligere. I dette brevet fremgikk at programleder i NRK Brennpunkt, Håkon Haugsbø, hadde gitt følgende opplysninger til advokat Sjødin:

"Jeg bekrefter med dette at jeg er kjent med at det har vært forsøkt solgt interne politidokumenter til en norsk redaksjon. Det er snakk om etterforsknings- og avhørsdokumenter fra politiarbeidet etter 22. juli i fjor. En ikke navngitt tjenestemann skal ha krevd 30 000 kroner for dokumentene, formidlet via en mellommann. Jeg er ikke kjent med om noen redaksjon har betalt for denne typen informasjon."

Av Dagbladets artikkel fremgår videre at Vibeke Haug, redaktør for Brennpunkt og redaksjonssjef for den undersøkende dokumentarenheten i NRK, har uttalt at hun er kjent med at tilbudet ble gitt, og at NRK avviste tilbudet umiddelbart.

Advokat Sjødin opplyste også til Dagbladet at Geir Malthe-Sørensen har fått tilbud om å kjøpe en CD for kr. 50.000,-. CD-en skal ha inneholdt informasjon som ville kaste lys over lekkasjebeskyldningene mot tidligere advokat Sigurd Klomsæt.

Spesialenheten besluttet etter dette å iverksette etterforskning. Vibeke Haug, Håkon Haugsbø og programredaktør for dokumentar- og samfunnsavdelingen i NRK, Lars Arne Kristiansen, ble avhørt som vitner. Under henvisning til kildevernet ønsket ingen av vitnene å svare på spørsmål om hvem som hadde gitt tilbudet til NRK, eller hvilken informasjon tilbudet konkret omfattet.

Haug forklarte at det var en av hennes medarbeidere som fikk tilbudet i et møte 1. mars 2012, og at tilbudet ble gitt av en kilde av denne medarbeideren, på vegne av en polititjenesteperson. Hun ønsket ikke å opplyse om identiteten til medarbeideren, og heller ikke om informasjonen som ble tilbudt har fremkommet i andre medier i etterkant.

Haugsbø opplyste i avhør at han ikke med sikkerhet vet hvilke dokumenter NRK Brennpunkt ble tilbudt, men har antatt at det var avhørsdokumenter ettersom det var informasjon fra slike dokumenter som kom ut i mediene på det aktuelle tidspunktet. Videre forklarte han at alle journalister ønsket opplysninger fra avhør av Anders Behring Breiviks mor på tidspunktet tilbudet ble gitt til NRK Brennpunkt. Dette var informasjon som ble holdt tilbake av politiet.

Spesialenheten avhørte videre politiførstebetjent Egil Gunnar Kulseth ved Voldsavsnittet i Oslo politidistrikt. Politiførstebetjent Kulseth var blant annet taktisk etterforskningsleder og ansvarlig for vitneprosjektet ved 22.7-enhetens arbeid knyttet til eksplosjonen ved regjeringskvartalet.

Politiførstebetjent Kulseth forklarte at det fra midten av januar 2012 og frem til slutten av februar 2012 ble gjennomført minst hundre avhør i 22. juli-saken. Dette var for det meste avhør av relasjonsvitner, barnevernsvitner og oppfølgingsavhør for kontroll av opplysninger vitner tidligere hadde gitt i avhør. Han forklarte videre at de formelle avhørene av Behring Breiviks mor ble foretatt 8., 12., 15. og 22. september 2011, 7. november 2011 og 16. mars 2012. Ifølge Kulseth var det etter 1. januar 2012 totalt 74 personer som hadde lesetilgang til 22. juli-saken i politiets systemer. Dette var ansatte ved Oslo politidistrikt, enten etterforskere, jurister eller sivilt ansatte som var ansvarlig for dokumentføringen, samt ansatte ved PST og Kripos.

På bakgrunn av opplysningene i Dagbladets artikkel, avhørte Spesialenheten også Geir Malthe-Sørenssen. Malthe-Sørenssen er frilansjournalist og har hatt oppdrag for NRK Brennpunkt. Ifølge Malthe-Sørenssen fikk han i april eller mai 2012 tilbud om kjøp av materiale som skulle vise at Sigurd Klomsæt ikke hadde lekket informasjon om 22. juli-saken til pressen. Tilbudet ble gitt av en for Malthe-Sørenssen ukjent person. På bakgrunn av disse opplysningene mente Spesialenheten at det ikke kunne ses å være sammenheng mellom tilbudene som ble gitt NRK Brennpunkt og Malthe-Sørenssen.

Den 13. mars 2013 begjærte Spesialenheten for politisaker opphevelse av kildevern for vitnet Vibeke Haug. Oslo tingrett besluttet i kjennelse 3. mai 2013 at begjæringen ikke skulle tas til følge. Spesialenheten anket avgjørelsen 26. april 2013. Advokat Stokland inngav anketilsvar 29. mai 2013 på vegne av Vibeke Haug. Spesialenheten kommenterte tilsvaret i brev av 30. mai 2013. Advokat Stokland har etter dette inngitt prosesskriv datert 4. juni 2013.

Den ankende part, **Spesialenheten for politisaker**, har i det vesentlige gjort gjeldende:

Spesialenheten har merket seg at det i tingrettens kjennelse ikke er vist til Spesialenhetens påtegningen 26. april 2013, og det er heller ikke gjengitt fra denne under rettens redegjørelse for Spesialenhetens anførsler. Det kan derfor stilles spørsmål om tingretten har vurdert Spesialenhetens merknader til NRKs brev 23. april 2013.

Etter Spesialenhetens mening har tingretten lagt til grunn en for streng norm for vurderingen etter straffeprosessloven § 125 tredje ledd første punktum.

Spesialenheten mener videre at det ved vurderingen av graden av opplysningens samfunnsmessige betydning i den foreliggende saken må tas utgangspunkt i den konkrete opplysningen som ble tilbudt NRK Brennpunkt, og ikke den samfunnsmessige betydningen 22. juli-saken som sådan hadde, slik tingretten synes å ha gjort.

Det vises til Ot.prp. nr. 55 (1997-98) side 29.

Ettersom journalistene som er avhørt av Spesialenheten, ikke vil opplyse om innholdet i det materialet som ble tilbudt NRK Brennpunkt, vanskeliggjøres vurderingen av om det omfattet forhold som det var av samfunnsmessig betydning eller samfunnsmessig relevans

å få gjort kjent. Det kan imidlertid ikke være gitt at alle opplysninger fra 22. juli-saken kan anses å ha hatt samfunnsmessig betydning eller har vært samfunnsmessig relevant. Spesialenheten viser til at materialet i den foreliggende saken ble tilbudt NRK Brennpunkt kort tid før tiltalebeslutningen mot Anders Behring Breivik ble offentliggjort 5. mars 2012 og hovedforhandlingen som startet 16. april 2013. Videre vises til at evalueringer av politiets håndtering av terrorhandlingene 22. juli 2011 ble iverksatt av 22. juli-kommisjonen ved kgl.res. 12. august 2011 og av Sønderlandutvalget den 18. august 2011, og at disse avga sine rapporter henholdsvis 13. august 2012 og 15. mars 2012. I 22. juli-saken var det også en rekke aktører, blant annet fornærmede og etterlatte med bistandsadvokater, som hadde tilgang til og innsyn i straffesaksdokumentene, og som dermed kunne varsle om eventuelle kritikkverdige forhold. Det har forøvrig ikke fremkommet kritikk av politiets etterforskning av straffesaken mot Anders Behring Breivik. Det vises også til at Haugsbø har antatt at tilbudet gjaldt avhørsdokumenter ettersom det var opplysninger fra avhør som var av interesse for pressen på det aktuelle tidspunkt, samt politiførstebetjent Langseths opplysninger om hvilke avhør som ble gjennomført fra midten av januar og til slutten av februar.

Ut fra de ytre omstendigheter som er redegjort for ovenfor, mener Spesialenheten at det har formodningen for seg at materialet som ble tilbudt ikke hadde samfunnsmessig relevans, men var av mer sensasjonspreget art.

Tingretten har ved avgjørelsen i saken også lagt vekt på den langsiktige effekten unntak fra kildevernet vil ha generelt. Etter Spesialenhetens mening må også denne vurderingen knyttes til den konkrete saken.

Den langsiktige effekten ved å oppheve kildevernet i den foreliggende saken kan etter Spesialenhetens mening ikke ses å ville innebære at færre kilder vil varsle om kritikkverdige forhold eller forhold av samfunnsmessig betydning, men muligens medføre at kilder i mindre grad vil medvirke til alvorlig kriminalitet, som blant annet korrupsjon.

Spesialenheten mener tingretten i interesseavveiningen har lagt for liten vekt på de tungtveiende hensyn som taler for å pålegge Haug vitneplikt i den foreliggende saken.

Opplysningen om hvem som ga NRK Brennpunkt tilbud om å kjøpe materiale fra 22. juli-saken, er nødvendig under Spesialenhetens etterforskningen av mistanke om en fullbyrdet korrupsjonshandling i politiet. Etter Spesialenhetens mening er det straffbare forhold som søkes oppklart i denne saken av langt alvorligere karakter enn det som i rettspraksis har vært utgangspunktet for vurderingene etter straffeprosessloven § 125 tredje ledd.

I forarbeidene til korrupsjonsbestemmelsen i straffeloven § 276a, ot.prp. nr. 78 (2002-2003) side 5, er det blant annet uttalt at "[k]orrupsjon utgjør en trussel mot rettsstaten, demokratiet, menneskerettighetene og sosial rettferdighet ... Norske myndigheter prioriterer derfor høyt å delta aktivt i det internasjonale samarbeidet mot korrupsjon. Det er

også sentralt å sikre effektive virkemidler for å motvirke korrupsjon nasjonalt. "Videre uttaler departementet på side 32 at "korrupsjon er svært samfunnsskadelig".

Det vises videre til Rt. 2011 side 477 hvor det påpekes at korrupsjon blant politifolk står i en særstilling.

Det er i den foreliggende saken også iverksatt etterforskning mot brudd på taushetsplikt fra politiet. I Ot.prp. nr. 55 (1997-98) side 26 er det lagt til grunn at preventive grunner kan tale for å pålegge vitneplikt der det er tale om oppklaring av brudd på yrkesbestemt taushetsplikt. Videre uttaler departementet at det også kan "tenkes å foreligge vektige grunner for å forfølge taushetspliktsbrudd som i seg selv er mindre alvorlige. For eksempel kan dette tenkes dersom taushetspliktregler hyppig overtres og fortrolige opplysninger innen en bestemt offentlig etat stadig gjengis i pressen, uten at formålet med dette er å rette et kritisk søkelys mot etaten eller en bestående tilstand. " Videre er det i Høyesteretts avgjørelse inntatt i Rt. 2002 s. 489 uttalt at brudd på taushetsplikt i politiet er et betydelig problem som det er viktig å få gjort noe med.

Spesialenheten vil videre vise til at Høyesterett i avgjørelse inntatt i Rt. 2004 s. 1400, ved avveiningen av hensynet til kildevernet og hensynene som ligger bak reglene om taushetsplikt, la vekt på at det forelå omstendigheter som svekket skadevirkningene av et eventuelt brudd på taushetsplikten, blant annet ved at opplysningene var offentliggjort en måned tidligere, men langt mindre detaljert.

Videre vises til at EMD i saken Goodwin mot Storbritannia uttalte at for å vurdere om de nasjonale myndigheters begrunnelse for inngrepet i ytringsfriheten er relevant og tilstrekkelig, må man vurdere saken i sin helhet. I dette tilfellet var det nedlagt en midlertidig forføyning som forbød journalisten og fagmagasinet å publisere informasjonen. I tillegg var de viktigste aviser og fagmagasiner varslet om forbudet mot publisering. EMD mente derfor at en vesentlig del av begrunnelsen med pålegget om å oppgi kildens identitet allerede var oppnådd. Den gjenstående risikoen for publisering av den konfidensielle informasjonen var derfor ikke en tilstrekkelig begrunnelse i forhold til artikkel EMK 10 nr. 2. Ønsket om å avsløre informasjonstyven var heller ikke en tilstrekkelig grunn til å pålegge vitneplikt.

Etter Spesialenhetens mening er det ikke holdepunkter for at det i den foreliggende saken er tilsvarende omstendigheter som svekker begrunnelsen for å pålegge Haug vitneplikt.

Hvis retten kommer til at straffeprosessloven § 125 tredje ledd annet punktum kommer til anvendelse, bør det gjøres unntak fra kildevernet etter særregelen i tredje ledd annet punktum.

Spesialenheten har nedlagt slik påstand:

Vibeke Haug pålegges å besvare spørsmål om hvem som formidlet tilbudet om kjøp av materiale fra 22. juli-saken til NRK, og innholdet i den informasjon ble tilbudt.

Ankemotparten, **Vibeke Haug**, har i det vesentlige gjort gjeldende:

Det følger av klar praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) at journalisters rett til kildevern er beskyttet av artikkel 10 og at kildevernet er tilnærmet absolutt – i alle fall når det gjelder saker av allmenn interesse. Denne praksis er fulgt opp av Høyesterett. Straffeprosessloven § 125 må tolkes i samsvar med rettspraksis fra EMD.

Den grunnleggende avgjørelsen fra EMD er Goodwin mot Storbritannia fra 1996. Det henvises til denne avgjørelsen i en rekke senere avgjørelser, jf. blant annet Sanoma Uitgevers B.V. mot Nederland fra 2010.

Det fremgår av avgjørelsene at det må foreligge et altoverveiende samfunnsmessig behov for å gjøre unntak fra kildevernet. Kildevernet er en grunnleggende forutsetning for pressefriheten og for at media skal kunne fylle sin rolle som "offentlig vaktbikkje" og formidle korrekt informasjon i saker av allmenn interesse. Det følger av EMD-praksis at det foreligger en særlig streng prøvingsintensitet (liten skjønnsmargin) ved spørsmål om inngrep i kildevernet.

Kildevernet er begrunnet i samfunnsinteressen i en fri formidling av nyheter og avdekking av kritikkverdige forhold i saker av allmenn interesse, og ikke i hensynet til beskyttelse av kilden. Videre er det ikke primært skadevirkningene i den konkrete saken som skal vurderes, men hvilke skader slike pålegg kan påføre informasjonsfriheten generelt – den "chilling effect" slike pålegg vil ha. Det vises til Financial times Ltd m.fl. mot Storbritannia fra 2009, avsnitt 63.

Kildevernet gjelder også pålegg om å gi informasjon som ikke nødvendigvis direkte avslører kildens identitet, dersom formålet med pålegget er å kunne spore opp hvem kilden er. Det vises til Financial Times-saken, avsnitt 70. Synspunktene i avgjørelsen er fulgt opp av Høyesterett, jf. Rt. 2002 side 489 og Rt. 2004 side 1400 som begge gjelder Spesialenhetens begjæring om at en journalist skulle pålegges å forklare seg for å spore opp kilden til antatt brudd på politiets taushetsplikt. Det vises også til Rt. 2010 side 1381, avsnitt 62.

I den foreliggende saken er det snakk om dokumentasjon fra en sak av ekstrem allmenn interesse og man befinner seg i kjerneområdet for ytringsfriheten der kildevernet er tilnærmet absolutt.

Begrunnelsen for at tingretten har lagt til grunn at den foreliggende saken ikke faller inn under § 125 tredje ledd annet punktum, må være at bestemmelsen kun dekker de tilfeller der det faktisk er avdekket forhold av samfunnsmessig betydning. I vår sak avslø NRK tilbudet, og det er dermed ikke avdekket noe. Det vises også til Ot.prp. nr. 55 (1997-1998).

Det følger av rettspraksis at det er sakskompleksets allmenne interesse som skal vurderes i den interesseavveiningen som skal foretas. Det vises til Rt. 2002 side 489 og til Rt. 2004 side 1400, avsnitt 50. Under enhver omstendighet må det legges til grunn at de opplysninger NRK ble tilbudt faktisk var av stor allmenn interesse. Det vises til vitneforklaringen til Vibeke Haug.

Det bestrides at den foreliggende saken gjelder oppklaring av en sak av mer alvorlig karakter enn de som tidligere er behandlet i rettspraksis. Sanoma Uitgervers B.V. mot Nederland fra 2010 gjaldt informasjon som kunne lede til oppklaring av en serie organiserte væpnede ran.

Det er den skadelige virkningen et unntak fra kildevernet vil ha for informasjonsfriheten generelt som er det vesentlige i saken.

Det kan reises spørsmål ved om vilkåret "av vesentlig betydning for sakens oppklaring" i § 125 tredje ledd første punktum er oppfylt.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Anken fra Spesialenheten for politisaker forkastes.
2. Vibeke Haug tilkjennes sakens omkostninger for lagmannsretten.

Lagmannsretten bemerker:

Hovedregelen er at journalister har rett til å beskytte sine kilder. De har samme rett som redaktøren av et trykt skrift, se § 125 annet ledd, jf. første ledd. I bestemmelsens tredje ledd åpnes det for unntak fra hovedregelen:

« Når vektige samfunnsinteresser tilsier at opplysningen gis og den er av vesentlig betydning for sakens oppklaring, kan retten etter en samlet vurdering likevel pålegge vitnet å oppgi navnet. Dersom forfatteren eller hjemmelsmannen har avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, kan vitnet bare når det finnes særlig påkrevd pålegges å oppgi navnet. »

Det fremgår av § 125 femte ledd at bestemmelsen også gjelder for medarbeidere i kringkasting eller annen medievirksomhet som i hovedtrekk har samme formål som aviser og kringkasting.

Første punktum i annet ledd inneholder et alminnelig unntak som åpner for en bred interesseavveining når grunnvilkårene for vitneplikt er oppfylt. Mens annet punktum gir en særregel med et meget sterkt kildevern når det ved avisartikkelen er avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, jf. Rt. 2004 side 1400.

Når det gjelder forståelsen av tredje ledd annet punktum er følgende uttalt av departementet i Ot.prp. nr. 55 (1997-98) side 29:

"Som utvalget påpeker, må det bero på en konkret vurdering om det i enkelttilfeller er tale om forhold det var "av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent". Noen nærmere generell anvisning på hva som ligger i dette ut over det som fremgår foran, er det vanskelig å gi, og den eksakte grensedragningen har som det fremgår heller ikke så stor betydning. Det må imidlertid understrekes at ikke bare avdekking av kritikkverdige eller debattverdige forhold offentlig eller privat virksomhet kan omfattes. Departementet vil f.eks. anta at hvis det avdekkes opplysninger om alvorlige straffbare forhold som er ukjent for myndighetene, er man innenfor regelens virkeområde, slik at terskelen for å pålegge vitneplikt er særlig høy."

Om den bevismessige vurderingen av om særregelen i tredje ledd annet punktum kommer til anvendelse, uttaler departementet videre følgende på side 29:

"I tilfeller av bevismessig tvil bør det avgjørende være hva som har formodningen for seg eller som fremstår som det mest trolige faktiske forhold etter en totalvurdering av samtlige relevante omstendigheter og bevis."

Lagmannsretten finner det klart at § 125 tredje ledd annet punktum ikke kan komme til anvendelse i denne saken. For det første er det ikke avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent siden NRK avslo tilbudet om å "kjøpe" opplysningene det var tale om. Hva slags opplysninger det dreide seg om er ukjent bortsett fra at det dreide seg om opplysninger fra etterforskningen av 22. juli-saken. Siden de fleste straffesaker er offentlige i Norge, vil normalt resultatet av politietterforskning ble gjort kjent under hovedforhandlingen for retten. Slik var det også i 22. juli-saken med unntak for visse forklaringer. Spørsmålet vil derfor i slike saker ofte være om det er av stor samfunnsmessig betydning at opplysningene blir gjort kjent før hovedforhandlingen. Lagmannsretten er av den oppfatningen at dette har formodningen mot seg i den foreliggende saken. Det er i denne forbindelse viktig å ha klart for seg at det ikke kan settes likhetstegn mellom stor samfunnsmessig betydning og stor publikumsinteresse.

Lagmannsretten er etter dette, i likhet med tingretten, kommet til at saken må vurderes etter straffeprosessloven § 125 tredje ledd første punktum. Første spørsmål er da om vektige samfunnsinteresser tilsier at Haug gir opplysning om hvem det var som i møtet 1. mars 2012 på vegne av en politiperson tilbød NRK opplysninger fra etterforskning av 22. juli-saken.

På dette punktet er lagmannsretten enig med tingretten. Grunnlaget for Spesialenhetens etterforskning er mistanke om at en polititjenestemann/kvinne har brutt sin taushetsplikt i henhold til straffeprosessloven § 61 a, jf. straffeloven § 121. I tillegg foreligger det mistanke om korrupsjon fra politiets side, jf. straffeloven § 276 a første ledd som lyder slik:

"For korrupsjon straffes den som

- a) for seg selv eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag, eller
- b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag"

Det følger av ordlyden at korrupsjonshandlingen er fullbyrdet alt når det kreves en utilbørlig fordel. I den foreliggende saken er det derfor mistanke om en fullbyrdet korrupsjonshandling.

Det er ikke tvilsomt at korrupsjon i politiet anses særlig samfunnsskadelig og alvorlig, jf. Rt. 2011 side 477, avsnittene 26 og 27:

"At det vil være et sentralt moment i straffutmålingen at korrupsjonen er forøvet av en offentlig myndighetsperson, er også understreket i Rt. 2010 s. 1624 avsnitt 23.

Ved vurderingen av alvoret må det videre tas hensyn til hva slags offentlige myndighetspersoner det er tale om. Polititjenestemenn står etter min mening i så måte i en særstilling. De utøver inngripende myndighet på vegne av det offentlige, og det er nødvendig at de nyter alminnelig tillit i samfunnet. Korrupsjon forøvet av polititjenestemenn undergraver tilliten til rettsapparatet, og slike forbrytelser representerer en trussel mot viktige prinsipper som vårt samfunn bygger på, ikke minst prinsippet om likhet for loven. "

Når det gjelder brudd på taushetsplikten i politiet, har Høyesterett også utalt at det er et betydelig problem som det er viktig å få gjort noe med, jf. Rt. 2002 side 489. Det er liten grunn til å tro at problemet er mindre nå i 2013.

Det andre vilkåret straffeprosessloven § 125 tredje ledd første punktum stiller opp, er om opplysningen journalisten skal pålegges å gi er av "vesentlig betydning for sakens oppklaring". Navnet på vedkommende som på vegne av politipersonen som tilbød opplysningene til NRK, vil klarligvis være av vesentlig betydning for å kunne finne frem til den korrupte personen i politiet. Det er ikke et krav om at opplysningen skal være nødvendig for oppklaring av saken, jf. Rt. 2002 side 489. Lagmannsretten kan på dette punktet for øvrig nøye seg med å vise til tingrettens begrunnelse som også er dekkende for lagmannsrettens syn.

Straffeloven § 125 tredje ledd første punktum er en kan-bestemmelse. Retten skal etter en samlet vurdering avgjøre om unntakshjemmelen skal benyttes overfor journalisten.

Når det gjelder den vurderingen retten skal foreta, har Den europeisk menneskerettsdomstolen i saken Goodwin mot Storbritannia av 27. mars 1996 (EMD-1990-17488) understreket at kildevernet er en grunnleggende betingelse for pressefrihet. Domstolen utalte videre i avsnitt 39 i dommen:

Without such protection, sources may be deterred from assisting the press in informing the public on matters of public interest. As a result the vital public-watchdog role of the press may be undermined and the ability of the press to provide accurate and reliable information may be adversely affected. Having regard to the importance of the protection of journalistic sources for press freedom in a democratic society and the potentially chilling effect an order of source disclosure has on the exercise of that freedom, such a measure cannot be compatible with Article 10 (art 10) of the Convention unless it is justified by an overriding requirement in the public interest.

EMD har gitt uttrykk for lignende synspunkter i *Sanoma Uitgevers B.V. mot Nederland* fra 2010 og *Financial Times Ltd m.fl. mot Storbritannia* fra 2009.

Tingretten har i sin vurdering av om samfunnets interesse i å få avdekket blant annet korrupsjon i politiet skal veie tyngre enn hensynet bak kildevernet, tatt utgangspunkt i Rt. 2004 side 1400 avsnitt 46. Høyesterett sier der at det må foreligge meget tungtveiende hensyn for å pålegge vitneplikt selv om opplysningen som lekkes er uten samfunnsmessig betydning. Høyesterett kom i den saken til at vitneplikt ikke burde pålegges. Saken skiller seg imidlertid fra den foreliggende på vesentlige punkter. Etterforskningen gjaldt bare brudd på taushetsplikt ikke korrupsjon. Avisartikkelen som inneholdt opplysningene som var lekket, var dessuten et ledd i en rekke reportasjer med kritisk og undersøkende journalistikk, der både dørvaktens tilknytning til kriminalitet og politiets passivitet og manglende kontroll var sentrale tema. I den foreliggende sak er det tale om mot betaling å lekke opplysninger fra politiforklaringer i en konkret og svært alvorlig straffesak.

NRK mottok tilbudet om å motta opplysninger mot betaling 1. mars 2012. Lagmannsretten viser til politiførstebetjent Kulseths forklaring hvor det går frem at det fra midten av januar 2012 og frem til slutten av februar 2012, ble gjennomført minst hundre avhør i 22. juli-saken, for det meste avhør av relasjonsvitner, barnevernsvitner og oppfølgingsavhør. Avhør av Breiviks mor var blitt foretatt i september og november 2011. Dette var avhør som antakelig hadde stor interesse blant publikum, men som det neppe var av særlig stor samfunnsmessig betydning å få offentliggjort før hovedforhandlingen i saken, som begynte forholdsvis kort tid etter.

Saken i Rt. 2002 side 489 gjaldt også brudd på taushetsplikten i politiet. Høyesterett kom til at vitneplikt ikke burde pålegges og henviste blant annet til at slike brudd kunne motvirkes ved andre midler, for eksempel holdningsskapende arbeid. Slike metoder vil imidlertid være mindre effektive ved korrupsjon hvor det kommer økonomiske interesser inn i bildet.

I *Goodwin*-saken ble det lagt vekt på at mer utstrakt bruk av vitneplikt for journalister vil kunne medføre at viktige kilder blir borte. Lagmannsretten er enig i synspunktet og er også

enig i at det av denne grunn bør være strenge vilkår for å pålegge vitneplikt. Når lagmannsretten i den foreliggende saken likevel er kommet til at vitneplikt bør pålegges, er det særlig fordi etterforskningen dreier seg om korrupsjon i politiet. Vitneplikt i den foreliggende saken kan ha en "chilling effect" på andre korruperte politifolk, men vil neppe forårsake at ikke-korruperte kilder henvender seg til media. Å hindre en utvikling av korrupsjon i politiet er etter lagmannsrettens skjønn en "vektig grunn" til å pålegge vitneplikt.

Lagmannsretten er pålagt å foreta en avveining av hva som er viktigst, på den ene siden bekjempelse av korrupsjon i politiet, og på den andre de hensyn som står bak kildevernet. I den foreliggende saken må hensynet til å bekjempe korrupsjon veie tyngst.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

Vibeke Haug pålegges å besvare spørsmål om hvem som formidlet tilbudet om kjøp av material fra 22. jul-saken til NRK, og innholdet i den informasjon som ble tilbudt.

Svein Kristensen

Lars Ole Evensen

Hans-Petter Jahre

Bekreftes
for førstelagmannen:

Janit Pedersen